

Quick scan t.b.v. de herinrichting westkant Noorderpark te Amsterdam

Toetsing in het kader van de Wet natuurbescherming

J. Daamen

WAARDEN BURG Ecology

we consult nature.

Quick scan t.b.v. de herinrichting westkant Noorderpark te Amsterdam

Toetsing in het kader van de Wet natuurbescherming

J. Daamen

Status uitgave: versie 1.0

Rapportnummer:	23-147
Projectnummer:	23-0178
Datum uitgave:	26 april 2023
Projectleider:	G.J. Brandjes
Tweede lezer:	G.J. Brandjes
Opdrachtgever:	Gemeente Amsterdam Ingenieursbureau Postbus 12693 1100 AR AMSTERDAM
Referentie opdrachtgever:	AI 2019-0671 P4 – OG0196
Foto omslag:	Janneke Daamen / Waardenburg Ecology
Akkoord voor uitgave:	D. Emond
Datum akkoord:	26 april 2023

Graag citeren als: Daamen, J., 2023. *Quick scan* t.b.v. de herinrichting westkant Noorderpark, Amsterdam. Toetsing in het kader van de Wet natuurbescherming. Rapport 23-147. Waardenburg Ecology, Culemborg.

Trefwoorden: *quick scan*, Wet natuurbescherming, Noorderpark, Amsterdam.

Waardenburg Ecology is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Waardenburg Ecology. Opdrachtgever hierboven aangegeven vrijwaart Waardenburg Ecology voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

© Waardenburg Ecology / Gemeente Amsterdam Ingenieursbureau
Dit rapport is vervaardigd op verzoek van opdrachtgever en is zijn eigendom. Niets uit dit rapport mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, digitale kopie of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven en Waardenburg Ecology, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Waardenburg Ecology is een handelsnaam van Bureau Waardenburg BV. Lid van de brancheverenigingen Netwerk Groene Bureaus. Het kwaliteitsmanagementsysteem is gecertificeerd door EIK Certificering overeenkomstig ISO 9001:2015. Waardenburg Ecology hanteert als algemene voorwaarden de DNR 2011, tenzij schriftelijk anders wordt overeengekomen.

Waardenburg Ecology Varkensmarkt 9, 4101 CK Culemborg, 0345 512710
info@waardenburg.eco, www.waardenburg.eco

Inhoud

Samenvatting **5**

1 -- Inleiding **6**

1.1 - Aanleiding en doel 6

1.2 - Methodiek onderzoek 6

2 -- Beschrijving plangebied en voorgenomen ingreep **8**

2.1 - Beschrijving plangebied 8

2.2 - Voorgenomen ingreep 11

2.3 - Gebiedsbescherming (inclusief HGS, ES en NNN) en houtopstanden 13

3 -- Toetsing aan de Wnb – Soortenbescherming **15**

3.1 - Planten 15

3.1.1 Functie van het plangebied 15

3.1.2 Bepaling van effecten en beoordeling in het kader van de Wnb 15

3.2 - Ongewervelden 15

3.2.1 Functie van het plangebied 15

3.2.2 Bepaling van effecten en beoordeling in het kader van de Wnb 16

3.2.3 Nader onderzoek 16

3.3 - Vissen 16

3.3.1 Functie van het plangebied 16

3.3.2 Bepaling van effecten en beoordeling in het kader van de Wnb 17

3.4 - Amfibieën 17

3.4.1 Functie van het plangebied 17

3.4.2 Bepaling van effecten en beoordeling in het kader van de Wnb 17

3.5 - Reptielen 18

3.5.1 Functie van het plangebied 18

3.5.2 Bepaling van effecten en beoordeling in het kader van de Wnb 18

3.6 - Grondgebonden zoogdieren 18

3.6.1 Functie van het plangebied 18

3.6.2 Bepaling van effecten en beoordeling in het kader van de Wnb 19

3.7 - Vleermuizen 19

3.7.1 Functie van het plangebied 19

3.7.2 Bepaling van effecten en beoordeling in het kader van de Wnb 19

3.7.3 Nader onderzoek 20

3.8 - Vogels 20
3.8.1 Functie van het plangebied 20
3.8.2 Bepaling van effecten en beoordeling in het kader van de Wnb 20
3.8.3 Maatregelen 21
3.9 - Invasieve exoten 21
3.10 - Zorgplicht 21
4 -- Conclusies en aanbevelingen 22
4.1 - Gebiedenbescherming 22
4.2 - Houtopstanden 22
4.3 - Soortenbescherming 22
4.4 - Natuurkansen 23
Literatuur 24
Bijlage I 25

Samenvatting

Project 23-0178 *Quick scan* t.b.v. herinrichting westkant Noorderpark te Amsterdam	
Aspect Soortenbescherming Wnb	
Te verwachten beschermde (*niet vrijgestelde*) soorten	Broedvogels (waarvan de nesten *niet* jaarrond beschermd zijn) Vleermuizen (verblijfplaatsen en foerageergebied) Iepenpage (leefgebied)
Nader ecologisch onderzoek noodzakelijk?	Ja, indien bomen gekapt worden: naar vleermuizen en iepenpage
Maatregelen noodzakelijk?	Ja, zeker om verstoring en/of aantasting van nesten van broedvogels te voorkomen en mogelijk n.a.v. nader onderzoek naar vleermuizen en iepenpage Ja, vanuit de Zorgplicht voor m.n. *vrijgestelde* soorten amfibieën en *vrijgestelde* grondgebonden soorten zoogdieren
Is een ontheffing Wnb noodzakelijk?	Mogelijk voor vleermuizen en iepenpage n.a.v. nader onderzoek
Aspect Gebiedsbescherming Wnb	
Mogelijk een (significant) negatief effect?	Nee, negatieve effecten op Natura 2000-gebieden, NNN, HGS en ES zijn uitgesloten
Is aanvullend onderzoek nodig?	Nee
Aspect Bescherming van houtopstanden Wnb	
Mogelijk een (significant) negatief effect?	Nee
Is een kapvergunning- of melding noodzakelijk?	Nee

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

Gemeente Amsterdam is voornemens de westkant van het Noorderpark in Amsterdam te herinrichten.

Waardenburg Ecology heeft op basis van een oriënterend veldonderzoek (6 april 2023) en bronnenonderzoek de effecten van deze ingreep op beschermde soorten, houtopstanden en gebieden beoordeeld in het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb). Het plangebied ligt buiten het Natuurnetwerk Nederland (NNN), waardoor het 'Nee, tenzij'-beleid niet van toepassing is.

Het doel van het onderzoek was te bepalen of de voorgenomen ingreep kan leiden tot overtredingen van de regels uit de Wet natuurbescherming. Als de ingreep leidt tot overtreding van regels uit de Wnb is bepaald of ontheffing (soorten) en/of vergunning (gebieden) nodig is en onder welke voorwaarden deze redelijkerwijs kunnen worden verkregen. Voorliggend rapport doet verslag van de resultaten van dit onderzoek.

1.2 Methodiek onderzoek

Voorliggende toetsing in het kader van de Wnb is opgesteld op basis van een eenmalig veldbezoek, de huidige ter beschikking staande kennis en inschattingen van deskundigen. Effecten zijn bepaald op basis van de functie van het plangebied en omgeving voor beschermde soorten en de voorgenomen ingreep en beoordeeld in het kader van de Wnb. Voor het wettelijk toetsingskader voor beschermde soorten wordt verwezen naar Bijlage I bij dit rapport.

Bronnenonderzoek
Voor een actueel overzicht van beschermde soorten die in de regio voorkomen is de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) geraadpleegd op 4 april 2023. Bij het raadplegen van de NDFF is uitgegaan van een zoekgebied met een straal van ca. drie km om het plangebied en gegevens tot vijf jaar oud. Daarnaast is, voor zover relevant, gebruikgemaakt van achtergronddocumentatie, zoals een eerder uitgevoerde *quick scan* aan de oostkant van het park (Daamen, 2023) en nader onderzoek in het oostelijk deel van het park (van Veen, 2018) (zie literatuurlijst).

Veldbezoek
Het veldbezoek heeft op 6 april 2023 plaatsgevonden [10°C, <3 Bft, regenachtig]. Daarbij is het plangebied en de omgeving – o.a. met behulp van een verrekijker – afgezocht naar beschermde soorten en sporen (zoals nesten, holen uitwerpselen, braakballen,

knaagsporen). Hierbij is de focus gelegd op de onderdelen van het park waar de ingreep uitgevoerd gaat worden. Op basis van terreinkenmerken en *expert judgement* is beoordeeld of het terrein geschikt is voor de in de regio voorkomende beschermde soorten.

De in dit rapport gepresenteerde gegevens over beschermde soorten zijn houdbaar tot drie jaar na afronding van het veldonderzoek. Indien de in dit rapport beschreven ingreep wijzigt, dan wel wordt uitgevoerd na april 2026, kan een actualisatie van het onderzoek nodig zijn.

Veldonderzoek is altijd een momentopname. Bureau Waardenburg waarborgt dat het onderzoek is uitgevoerd door deskundige onderzoekers volgens de gangbare standaardmethoden. Het bureau is niet aansprakelijk voor waarnemingen van soorten door derden en waarnemingen die na afronding van de studie bekend worden gemaakt.

De onderzoeker die het onderzoek heeft uitgevoerd is door opleiding, werkervaring en zelfstudie gekwalificeerd voor de door haar uitgevoerde werkzaamheden. Het project is uitgevoerd volgens het kwaliteitshandboek van Bureau Waardenburg. Het kwaliteitsmanagementsysteem van Bureau Waardenburg is door Certiked ISO gecertificeerd overeenkomstig BRL 9990:2001 / ISO 9001:2015.

2 Beschrijving plangebied en voorgenomen ingreep

2.1 Beschrijving plangebied

Het plangebied bevindt zich in Amsterdam-Noord tussen de wijk Volewijck en het Noord-Hollandsch Kanaal (Figuur 2.1). Het park bestaat voornamelijk uit gazon met verschillende boomsoorten (zoals eiken, iepen, esdoorns, berken, essen, populieren en wilgen) (Figuur 2.2). Er is over het algemeen nauwelijks ondergroei aanwezig. Indien wél ondergroei aanwezig is, bestaat deze uit hulst, brandnetel, klimop en kornoelje-struiken. In het park zijn drie grotere vijvers aanwezig (Figuur 2.3). Hieromheen groeit op enkele plaatsen riet. Daarnaast is aan de westkant ook nog een smallere watergang aanwezig (Figuur 2.4). Op enkele locaties in het park liggen takkenrillen en boomstammen (Figuur 2.5). Ook zijn in het park diverse speeltoestellen aanwezig en in het zuiden zijn stenen heuvels aangelegd (Figuur 2.6).

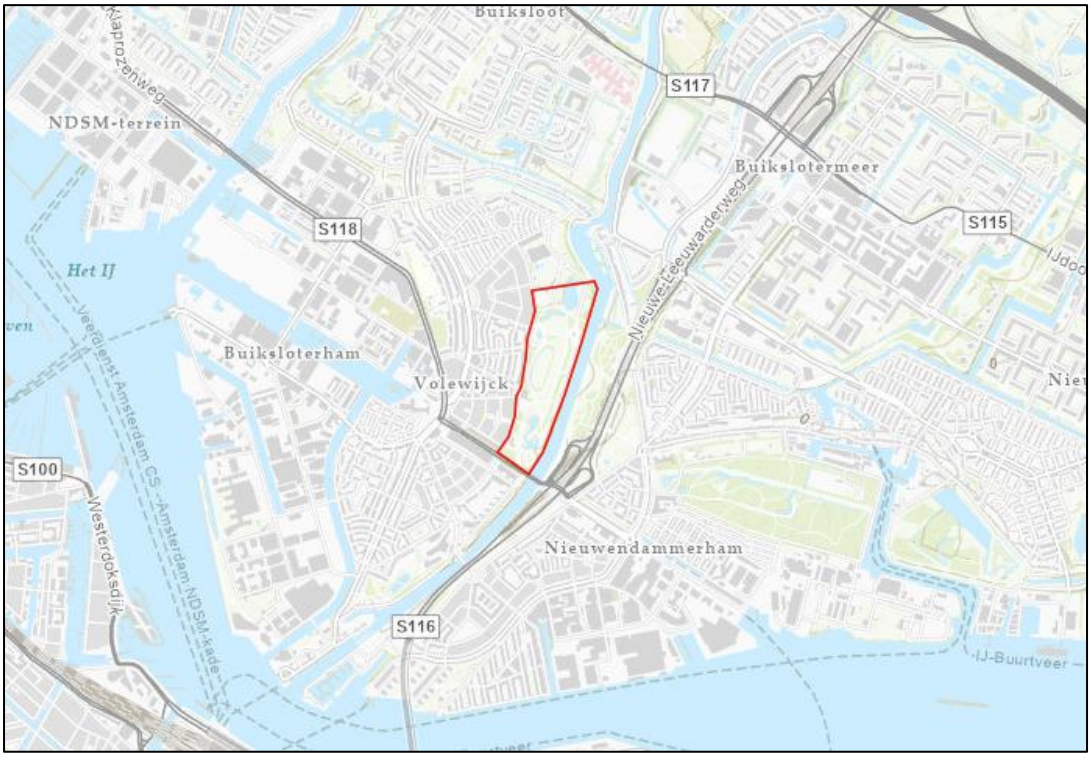

Figuur 2.1 Ligging plangebied (rood omkaderd) (Esri Nederland, Community Map Contributors | Esri Nederland, beeldmateriaal.nl | Esri Nederland, Kadaster | Esri Nederland, AHN).

Figuur 2.2 Gazon met bomen, het algemene beeld van het park.

Figuur 2.3 Een van de vijvers in het park.

Figuur 2.4 Watergang aan de oostkant van het park.

Figuur 2.5 Boomstam in het park.

Figuur 2.6 Stenen heuvels aan de zuidkant van het plangebied.

2.2 Voorgenomen ingreep

Informatie over de voorgenomen ingreep is aangeleverd door de gemeente Amsterdam. De gemeente Amsterdam is voornemens het Noorderpark te herinrichten. De onderdelen die in deze fase worden beoordeeld, zijn weergegeven in Figuur 2.7 en betreffen 9 en 12 en het deel van 4, dat aan de westkant van het kanaal ligt. Het is nog niet bekend wanneer de verschillende ingrepen exact zullen plaatsvinden.

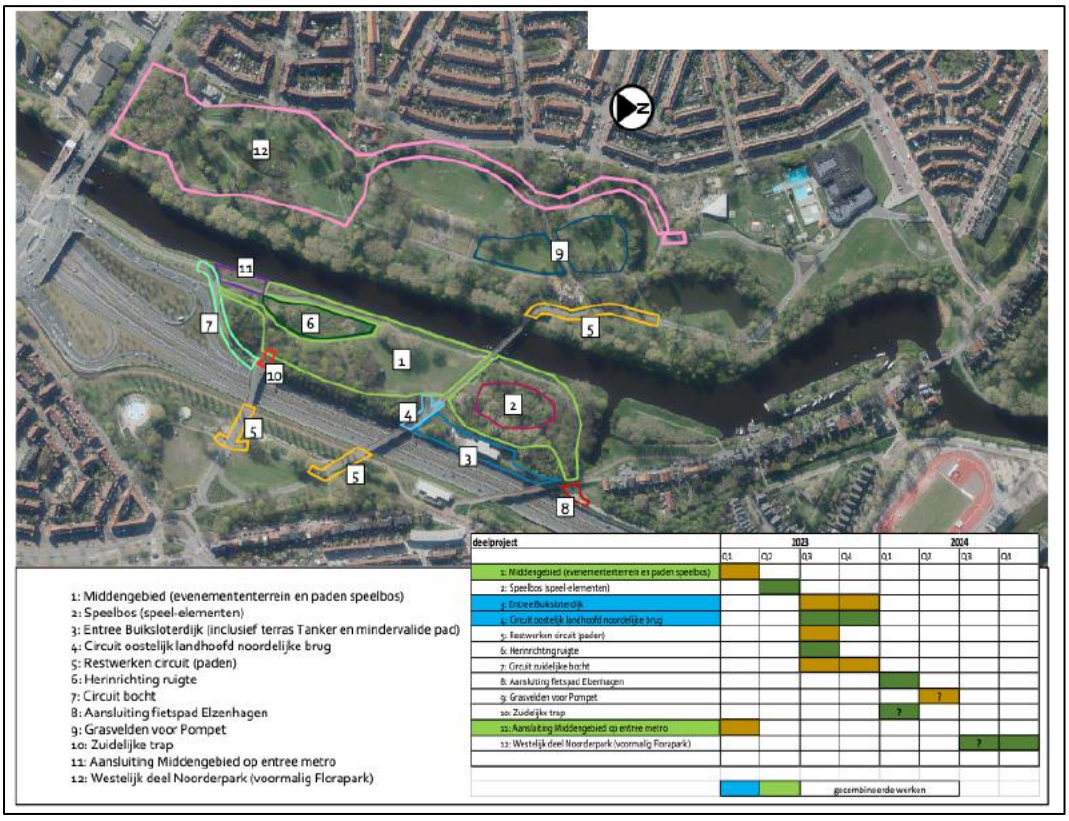

Figuur 2.7 Fasering herinrichting Noorderpark (bron: Gemeente Amsterdam).

2.3 Gebiedsbescherming (inclusief HGS, ES en NNN) en houtopstanden

Natura 2000-gebieden

De Wnb regelt de bescherming van (de doelen voor) Natura 2000-gebieden. Artikel 2.7 verplicht initiatiefnemers om vooraf te beoordelen of plannen, projecten en activiteiten in (de nabijheid van) Natura 2000-gebieden significant negatieve effecten kunnen hebben op Natura 2000-gebieden. Als uit de beoordeling blijkt dat geen effecten optreden, dan kan een plan worden vastgesteld of is een vergunning voor een project of handeling niet nodig. Zijn (significant) negatieve effecten niet uit te sluiten, dan is een nadere beoordeling nodig.

Het plangebied ligt niet in Natura 2000-gebied. Het ligt hemelsbreed op ongeveer 3,7 km afstand van het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied “Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske”. Gezien de aard en omvang van de voorgenomen ingreep en de afstand tot Natura 2000-gebieden is het uitgesloten dat de ingreep aantasting van relevante soorten en begroeiingen in Natura 2000-gebieden veroorzaakt. (Significant) negatieve effecten op Natura 2000-gebieden zijn daarom uitgesloten. Ook de negatieve effecten van stikstofdepositie kunnen – gezien de afstand tot Natura 2000-gebieden, de aard, duur en kleinschaligheid van de werkzaamheden – uitgesloten worden. Vergelijking van dit project met soortgelijke of grotere ingrepen in de omgeving van de huidige planlocatie [binnen het stedelijk gebied en binnen de ring A10 van Amsterdam-Noord], waar depositie-berekeningen voor zijn uitgevoerd, resulteerden allen – ondanks de grotere omvang, impact en/of duur van de werkzaamheden – in ‘geen meetbaar effect’ op de meest naburige Natura 2000-gebieden.

HGS en ES

Het Noorderpark – waartoe de ingreepzone (het plangebied) behoort – ligt binnen de HGS en ES van Amsterdam (Figuur 2.8). Het vormt een belangrijke schakel tussen de groengebieden langs de A10 en het W.H. Vliegenbos. De ingreep betreft het herinrichten van het park, waarbij geen grote stukken groen zullen verdwijnen. Aangezien het areaal groen even groot blijft en de verbindende functie geheel behouden blijft, zijn negatieve effecten op de HGS en ES verwaarloosbaar.

NNN

Het plangebied ligt niet in of grenst niet aan het NNN (Figuur 2.9). Gelet op de aard van de ingreep en de afstand tussen het plangebied en de beschermde structuren zijn effecten op het NNN uitgesloten.

Houtopstanden

Het plangebied ligt binnen de bebouwde kom. De regels ten aanzien van houtopstanden zoals vermeld in Hoofdstuk 4 van de Wet natuurbescherming zijn daarom niet van toepassing.

Figuur 2.8 Ligging plangebied (rood kader) ten opzichte van de HGS (lichtgroene vlakken) en de ES (donkergroene vlakken) van Amsterdam (www.maps.amsterdam.nl).

Figuur 2.9 Globale ligging plangebied (rood omlijnd) t.o.v. het NNN (de helder groene vlakken) (www.maps.amsterdam.nl).

3 Toetsing aan de Wnb – Soortenbescherming

3.1 Planten

3.1.1 Functie van het plangebied

In de omgeving van het plangebied zijn waarnemingen bekend van de beschermde soort Kartuizer anjer, schubvaren en zandwolfsmelk (NDFF, 2023). Kartuizer anjer is langs de Noordwal waargenomen en schubvaren en zandwolfsmelk op het Stenen Hoofd ten zuiden van het IJ. Tijdens het veldbezoek zijn deze soorten niet waargenomen, maar het veldbezoek vond plaats buiten het groeiseizoen van Kartuizer anjer en zandwolfsmelk (schubvaren is jaarrond aanwezig en herkenbaar). Kartuizer anjer en zandwolfsmelk groeien echter in schrale en kalkgraslanden, in bosschages langs bermen en dijken en op leisteenhellingen en zandsteenrotsen. Schubvaren groeit op oude muren (met kalkrijk mortel) en rotsen. Omdat genoemde elementen van het habitat van deze soorten binnen het plangebied ontbreken, kan het voorkomen van genoemde soorten binnen het plangebied worden uitgesloten.

3.1.2 Bepaling van effecten en beoordeling in het kader van de Wnb

Aangezien het voorkomen van beschermde plantensoorten in het plangebied kan worden uitgesloten, kunnen effecten op deze soortgroep als gevolg van de voorgenomen ingreep eveneens worden uitgesloten. Overtreding van verbodsbepalingen uit de Wnb ten aanzien van beschermde plantensoorten is daarmee ook uitgesloten.

3.2 Ongewervelden

3.2.1 Functie van het plangebied

Er zijn geen verspreidingsgegevens bekend van beschermde soorten ongewervelden in de omgeving van het plangebied (met uitzondering van ABS bruin blauwtje [NDFF]; zie onder). Ook tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde soorten ongewervelden waargenomen, maar het veldbezoek vond plaats buiten de actieve periode van vrijwel alle beschermde soorten ongewervelden. De beschermde iepenpage, die zeer lokaal voorkomt in Amsterdam en zich lijkt uit breiden, is evenmin bekend van het Noorderpark en een straal van enkele kilometers rondom het park (Vliegenthart, 2021 & Vliegenthart, 2022; NDFF). In de ingreepzone staan echter tussen de 20 en 30 iepen; de meeste van deze iepen staan langs het kanaal, net buiten de ingreepzone. Deze iepen kunnen mogelijk wel geschikt zijn (of worden) als verblijfplaats van de iepenpage.

Voor ABS bruin blauwtje is de ingreepzone van het Noorderpark (Figuur 2.7) ongeschikt als habitat. (Hei)schrale, droge, korte vegetatie met open zandige plekken (op relatief voedselarme bodem) ontbreekt in deze gebiedsdelen. De enige twee (recente) waarnemingen van deze soort uit (de omgeving van) het Noorderpark stammen dan ook van het schrale bermtalud van de Eva Schalkbrug (NDFF; www.waarneming.nl), waar de omstandigheden voor deze soort gunstiger zijn dan in de beoogde zones van de herinrichting van het Noorderpark. Effecten van de geplande herinrichting op het bruin blauwtje zijn dan ook verwaarloosbaar.

3.2.2 Bepaling van effecten en beoordeling in het kader van de Wnb

De iepen in het plangebied zijn mogelijk geschikt als verblijfplaats van de iepenpage. Indien deze iepen gekapt worden voor de ingreep, verdwijnen mogelijk vaste rust- en verblijfplaatsen van de iepenpage (overtreding Wnb artikel 3.10 lid 1b). In dat geval dient nader onderzoek naar de iepenpage uitgevoerd te worden om de functie van het park voor iepenpage te bepalen. Aangezien het voorkomen van overige beschermde soorten ongewervelden in het plangebied kan worden uitgesloten, zijn negatieve effecten op overige soorten uitgesloten en is geen sprake van een overtreding van verbodsbepalingen uit de Wnb ten aanzien van overige beschermde soorten ongewervelden.

3.2.3 Nader onderzoek

Indien de iepen in het plangebied gekapt dienen te worden voor de ingreep, is nader onderzoek nodig naar iepenpage (de iepen in het Noorderpark maakten tot nu toe geen deel uit van de monitoring van de iepenpage in Amsterdam [Vliegenthart, 2021 & Vliegenthart, 2022]). Dit onderzoek bestaat uit één of meerdere inventarisatieronden in de actieve periode van iepenpage (juni - half augustus).

3.3 Vissen

3.3.1 Functie van het plangebied

In het plangebied en omgeving komen geen beschermde soorten vissen voor (NDFF, 2023). Het plangebied ligt ook ruim buiten het areaal van beschermde vissen (zoals grote modderkruiper). Het plangebied heeft geen functie voor beschermde soorten vissen. Van Amsterdamse beleidssoort (ABS) rivierdonderpad (Rode Lijstsoort, die landelijk sterk wordt weggeconcurreerd door exotische grondels, zoals zwartbekgrondel en marmergrondel) wordt uitgesloten dat de vijvers en de watergang in het plangebied een functie hebben. Behalve het ontbreken van waarnemingen uit het plangebied en omgeving (NDFF) zijn deze vijvers en watergang ongeschikt voor deze soort (rivierdonderpad prefereert stromend en/of diep water met stenige oevers, zoals basaltblokken of anderszins grove bodemstructuren zoals open wortelstelsels van bomen in ‘holle’ oevers).

3.3.2 Bepaling van effecten en beoordeling in het kader van de Wnb

Aangezien het voorkomen van beschermde soorten vissen (inclusief ABS rivierdonderpad) in het plangebied uit kan worden gesloten, is eveneens geen sprake van een effect op beschermde vissoorten en evenmin sprake van overtreding van overtreding van verbodsbepalingen ten aanzien van beschermde vissoorten.

3.4 Amfibieën

3.4.1 Functie van het plangebied

In de omgeving van het plangebied zijn waarnemingen bekend van de *niet vrijgestelde* beschermde rugstreeppad (NDFF). Rugstreeppadden zijn waargenomen in de polder Wilmkebreek en buiten de ring A10 op meer dan 1 km afstand van het plangebied. De vijvers en watergang in het park zijn te groot, te diep, te visrijk en voorzien van te steile oevers om als voortplantingswater van rugstreeppad te kunnen dienen. Rugstreeppadden planten zich met name voort in ondiepe, tijdelijke plassen en poelen (zonder concurrentie van andere soorten). Omdat in de omgeving van het plangebied geen voortplantingswater aanwezig is, is een functie als landhabitat voor deze soort in het plangebied eveneens uitgesloten.

In het plangebied en omgeving komt wél een aantal algemeen voorkomende amfibieën voor, waarvoor een *vrijstelling* geldt van de Wnb bij ruimtelijke ingrepen in de Provincie Noord-Holland, te weten bastaardkikker, bruine kikker, gewone pad, meerkikker en kleine watersalamander. De vijvers en watergang zijn in meer of mindere mate (afhankelijk van hun vistolerantie) geschikt als voortplantingswater voor deze algemene soorten amfibieën. Deze soorten zijn weliswaar niet waargenomen tijdens het veldbezoek, maar komen naar verwachting wél in het park voor.

3.4.2 Bepaling van effecten en beoordeling in het kader van de Wnb

Werkzaamheden (baggeren) kunnen algemeen voorkomende amfibieën van het *'Beschermingsregime andere soorten'* treffen. Voor deze soorten geldt een *vrijstelling* in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en is dus geen ontheffing nodig. Het betreft algemeen voorkomende soorten (lokaal, regionaal en landelijk) en het aantal dieren dat potentieel gemoeid is met de (lokale) ingreep is daardoor relatief beperkt. De gunstige staat van instandhouding van deze soorten is niet in het geding. Door het treffen van eenvoudige maatregelen kunnen effecten op aanwezige amfibieën (tijdens het baggeren) makkelijk voorkómen worden in het kader van de Zorgplicht (zie § 3.10).

3.5 Reptielen

3.5.1 Functie van het plangebied

Op grond van verspreidingsgegevens (NDFF) en het veldonderzoek wordt geconcludeerd dat het plangebied géén betekenis heeft voor beschermde soorten reptielen. Uit het plangebied en omgeving zijn geen waarnemingen bekend van beschermde soorten reptielen. Het plangebied ligt buiten het bekende areaal van de enige inheemse reptielensoort, die in deze regio voorkomt: ringslang. De meest nabije populaties van deze soort leven op meer dan 3,5 km ten (zuid)oosten van het plangebied. Bovendien bestaat het plangebied zelf uit ongeschikt habitat (bleek tijdens het veldbezoek): broeihopen of vergelijkbare potentiële voortplantingsplaatsen ontbreken; de oevers zijn te steil, bieden te weinig structuurrijke dekking en het ontbreekt in het grootste deel van het park vermoedelijk aan voldoende voedsel in de vorm van hoge dichtheden aan amfibieën (met name bastaardkikker is een belangrijke prooisoort).

3.5.2 Bepaling van effecten en beoordeling in het kader van de Wnb

Aangezien het voorkomen van beschermde soorten reptielen in het plangebied kan worden uitgesloten, kunnen (negatieve) effecten op deze soortgroep als gevolg van de voorgenomen ingreep eveneens worden uitgesloten. Overtreding van verbodsbepalingen uit de Wnb ten aanzien van reptielen is daarmee ook uitgesloten.

3.6 Grondgebonden zoogdieren

3.6.1 Functie van het plangebied

In de omgeving van het plangebied zijn waarnemingen bekend van de *niet vrijgestelde* beschermde soorten boommarter, eekhoorn en hermelijn*. In enkele bomen in het park zitten geschikte holten voor boommarter en eekhoorn. Tijdens het veldbezoek zijn geen sporen of nesten van deze soorten waargenomen. Bovendien is in het park slechts een geringe hoeveelheid dekking aanwezig door het open karakter van het park. Daarnaast (daardoor) is er een gebrek aan een voldoende hoge dichtheid prooidieren voor de marterachtigen* en vindt relatief veel verstoring door mensen en honden plaats in het park. Hierdoor wordt een *essentiële* functie van het plangebied als leefgebied voor deze *niet vrijgestelde* beschermde soorten uitgesloten.

[* In 2021 heeft in de oostelijke helft van het Noorderpark Soortgericht (protocollair) onderzoek door Waardenburg Ecology plaatsgevonden naar kleine marterachtigen, met name naar hermelijn, op basis van een betrouwbare, incidentele waarneming door één van de gebiedsbeheerders. Kleine marterachtigen zijn tijdens dat onderzoek *niet* vastgesteld (Verhoek, 2021), hetgeen bovenstaande bevinding bekrachtigd.]

Het plangebied vormt wél (matig geschikt) leefgebied voor enkele algemeen voorkomende soorten zoogdieren van het *'Beschermingsregime andere soorten'* waarvoor een *vrijstelling* geldt voor overtreding van verbodsbepalingen bij ruimtelijke ingrepen, zoals egel, bosmuis,

huisspitsmuis en konijn. Deze bevinding geldt op basis van de (weinige) waarnemingen in de NDFF en de vastgestelde terreinkenmerken tijdens het veldbezoek. In het plangebied zijn tijdens het veldwerk echter geen sporen, holletjes, burchten (konijn) of uitwerpselen van deze soorten aangetroffen. Het plangebied heeft daarom naar verwachting slechts een (zeer) geringe functie als leefgebied voor enkele van deze soorten. Het zeer open karakter van het park (intensief beheerd: veel 'gazon', weinig dekking, weinig ruigte, geen ondergroei, struweelvorming, struiken) is hier naar verwachting de voornaamste oorzaak van.

3.6.2 Bepaling van effecten en beoordeling in het kader van de Wnb

Werkzaamheden kunnen algemeen voorkomende grondgebonden zoogdieren van het *'Beschermingsregime andere soorten'* treffen. Voor deze soorten geldt een *vrijstelling* in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en dus is geen ontheffing nodig. Het betreft algemeen voorkomende soorten (lokaal, regionaal en landelijk) en het aantal dieren dat potentieel gemoeid is met de (lokale) ingreep is uiterst beperkt. De gunstige staat van instandhouding van deze soorten is daarom niet in het geding. Door het treffen van eenvoudige maatregelen kunnen eventuele effecten op aanwezige grondgebonden zoogdieren makkelijk voorkómen worden in het kader van de Zorgplicht (zie § 3.10).

3.7 Vleermuizen

3.7.1 Functie van het plangebied

In de directe omgeving van het plangebied zijn waarnemingen bekend van gewone dwergvleermuis, laatvlieger, meervleermuis, rosse vleermuis en ruige dwergvleermuis (NDFF). Sommige bomen in het plangebied bevatten holten en kieren, die geschikt kunnen zijn als verblijfplaats voor een aantal soorten vleermuizen, met name ruige dwergvleermuis in de paarperiode. Mogelijk foerageren regelmatig individuen van enkele van de genoemde soorten vleermuizen in het plangebied (op basis van terreinkenmerken met name gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger). Lijnvormige verbindingen die kunnen dienen als vliegroute zijn alleen aanwezig buiten het plangebied langs het kanaal.

3.7.2 Bepaling van effecten en beoordeling in het kader van de Wnb

In het park zijn mogelijk verblijfplaatsen, foerageergebied en (op basis van de terreinkenmerken) diffuse – dus *niet essentiële* – vliegroutes van vleermuizen aanwezig. Indien voor de ingreep bomen worden gekapt met holten, worden met de ingreep mogelijk verblijfplaatsen vernietigd. Dit is een overtreding van de Wnb artikel 3.5 lid 4. Daarnaast leidt de ingreep dan mogelijk tot het verstoren van dieren (overtreding van de Wnb artikel 3.5 lid 2) of zelfs doden van dieren (overtreding van de Wnb artikel 3.5 lid 1). Indien voor de ingreep bomen gekapt worden, is nader onderzoek nodig om de functies van het plangebied voor vleermuizen te bepalen. De functie als foerageergebied en als zone met eventuele vliegroutes blijft behouden, omdat tijdens en na de ingreep voldoende groen aanwezig blijft.

3.7.3 Nader onderzoek

Indien voor de ingreep bomen met holten worden gekapt, dient nader onderzoek uitgevoerd te worden naar de functie van het plangebied voor vleermuizen. Dit onderzoek bestaat uit twee onderzoeksronden in de kraamperiode (mei-juli) en twee onderzoeksronden in de paarperiode (augustus-september).

3.8 Vogels

3.8.1 Functie van het plangebied

Vogels met jaarrond beschermde nestplaats
In de directe omgeving van het plangebied zijn waarnemingen bekend van boomvalk, buizerd, gierzwaluw, havik, huismus, ooievaar, roek, slechtvalk en sperwer: vogelsoorten met een jaarrond beschermde nestplaats[1]. Tijdens het veldbezoek zijn in het plangebied geen individuen (of oude nesten) waargenomen van deze vogelsoorten. De bomen zijn slechts in beperkte mate geschikt als nestplaats voor boombewonende soorten zoals boomvalk, buizerd en sperwer ('in beperkte mate' vanwege de relatief intensieve verstoring door mensen en honden en de bekende schuwheid van genoemde soorten). Mogelijk foerageren enkele vogels met een jaarrond beschermde nestplaats wel in het plangebied. Deze functie is *niet essentieel*, omdat in de omgeving voldoende alternatief foerageergebied voorhanden is en het park vanwege het open karakter en de grote hoeveelheid verstoring niet bovengemiddeld geschikt is als leefgebied voor deze soorten.

Vogels waarvan de nestplaats niet jaarrond beschermd is
Van algemene broedvogels zijn enkele (oude) nesten van houtduif, ekster en zwarte kraai waargenomen in het plangebied. Daarnaast zijn in het park veel individuen van de exoot halsbandparkiet aanwezig en zijn waarnemingen gedaan van onder andere wilde eend, meerkoet, nijlgans, koolmees, spreeuw, tjiftjaf, zwarte kraai, ekster en houtduif. Het plangebied is geschikt broedbiotoop voor deze algemene vogelsoorten waarvan het nest *niet* jaarrond beschermd is (omdat in de omgeving voldoende alternatieve nestgelegenheid aanwezig is).

3.8.2 Bepaling van effecten en beoordeling in het kader van de Wnb

Vogels met jaarrond beschermde nestplaats
Het plangebied heeft geen *essentiële* functie als nestlocatie of foerageergebied voor vogels met een jaarrond beschermd nest. Negatieve effecten op deze soorten zijn uitgesloten.

Vogels waarvan de nestplaats niet jaarrond beschermd is
Als gevolg van de ingreep kunnen werkzaamheden in het broedseizoen ertoe leiden dat nesten van vogelsoorten, die in gebruik zijn, verloren gaan of verlaten worden door de

[1] Op grond van door het voormalige ministerie van LNV verstrekte handreikingen worden nesten van de volgende soorten als jaarrond beschermde nestplaatsen beschouwd: boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, huismus, kerkuil, oehoe, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, wespendief, zwarte wouw.

oudervogels als gevolg van verstoring. Dit is verboden op grond van de Wnb. Hiervoor is geen ontheffing mogelijk. Het verstoren van in gebruik zijnde nesten moet worden voorkomen.

3.8.3 Maatregelen

Door het nemen van de volgende maatregelen wordt overtreding van verbodsbepalingen voorkomen:

- Werkzaamheden *buiten* het broedseizoen uitvoeren. Voor het broedseizoen wordt in het kader van de Wnb geen standaardperiode gehanteerd. De lengte en de aanvang van het broedseizoen verschillen per soort. Globaal moet voor het broedseizoen rekening gehouden worden met de periode half maart tot half augustus. Echter ook buiten deze periode zijn in gebruik zijnde nesten beschermd.

3.9 Invasieve exoten

In en nabij het Noorderpark zijn geen waarnemingen bekend van Japanse duizendknoop (www.amsterdam.maps.nl). Ook tijdens het veldbezoek zijn in het park geen Japanse duizendknoop of andere invasieve plantensoorten waargenomen.

3.10 Zorgplicht

Bij het uitvoeren van de werkzaamheden dient rekening te worden gehouden met de Zorgplicht. De algemene Zorgplicht (Wnb, art. 1.11) geldt altijd en voor alle planten en dieren. Of het nu wel of niet om beschermde soorten gaat en of er nu wel of geen ontheffing nodig is of vrijstelling geldt. Aan de Zorgplicht kan in het huidige project worden voldaan door:

- Bij de werkzaamheden dieren te allen tijde de gelegenheid te geven om ‘uit eigen beweging’ een veilige kant op te vluchten naar een nieuwe leefomgeving, indien deze tijdens de werkzaamheden verstoord worden. Hiervoor dienen de werkzaamheden langzaam en één kant op uitgevoerd te worden, zodat dieren veilig kunnen wegvluchten.
- Baggerwerkzaamheden buiten de kwetsbare periode van algemene *vrijgestelde* soorten amfibieën uit te voeren => dit betekent *buiten* de voortplantingsperiode van deze soorten (maart - half augustus) en *buiten* de overwinteringsperiode (wanneer dieren in de bodem of in oude muizenholletjes op de oever etc. kunnen overwinteren = november - februari). Kortom, baggerwerkzaamheden dienen uitgevoerd te worden in de periode half augustus - 1 november.

4 Conclusies en aanbevelingen

4.1 Gebiedenbescherming

Natura 2000-gebieden
(Significant) negatieve effecten op Natura 2000-gebieden zijn uitgesloten.

HGS, ES en NNN
Negatieve effecten of de HGS en ES van Amsterdam en het NNN zijn uitgesloten.

4.2 Houtopstanden

De regels ten aanzien van houtopstanden zoals vermeld in Hoofdstuk 4 van de Wet natuurbescherming zijn niet van toepassing.

4.3 Soortenbescherming

De ingreep leidt mogelijk tot negatieve effecten op iepenpage en vleermuizen. Indien voor de ingreep bomen gekapt worden, dient nader onderzoek naar deze soorten te worden uitgevoerd zoals omschreven in § 3.2.3 en § 3.7.3.

Bij de planning en uitvoering van de werkzaamheden dient rekening te worden gehouden met de aanwezigheid van algemene broedvogels *zonder jaarrond beschermd nest* om negatieve effecten op deze soorten – en daarmee overtreding van verbodsbepalingen van de Wnb – te voorkomen. Door de maatregelen uit § 3.8.3 tijdens de werkzaamheden uit te voeren, wordt hieraan voldaan en worden geen verbodsbepalingen overtreden. Ontheffing is dan niet aan de orde.

Het plangebied vormt leefgebied voor enkele algemeen voorkomende soorten algemene beschermde soorten grondgebonden zoogdieren en amfibieën, waarvoor een provinciale *vrijstelling* geldt voor overtreding van verbodsbepalingen bij werkzaamheden in het kader van ruimtelijke ontwikkeling. Een ontheffing is daarom niet nodig. Wél is op alle soorten de Zorgplicht van kracht. Door de maatregelen uit § 3.10 tijdens de werkzaamheden in acht te nemen, wordt aan deze Zorgplicht voldaan en worden geen verbodsbepalingen overtreden.

Voor andere beschermde soorten heeft het plangebied geen betekenis of zijn negatieve effecten van de voorgenomen ingreep uitgesloten.

4.4 Natuurkansen

Om de natuurwaarden van het Noorderpark rond de ingreepzone te verhogen, wordt geadviseerd om bij de aanplant van nieuwe bomen veel te variëren in toegepaste soorten (wél gebruik makend van inheemse soorten) ten behoeve van de biodiversiteit. Dit werkt ook positief door in de soortenvariatie en abundantie van bijvoorbeeld insecten, die door de bloeiende bomen worden aangetrokken. Deze insecten vormen op hun beurt dan weer een aanvullende voedselbron voor zangvogels etc. en voor egels, muizen, etc. Indien lokaal ook lagere struiken worden aangeplant met erlangs – in zonnige hoekjes, inhammen e.d. – stroken van ruigtekruiden, waar zich een bloemen- en soortenrijke flora kan ontwikkelen, speelt dat soortgroepen als dagvlinders, wilde bijen, sprinkhanen en loopkevers in de kaart. Tenslotte kan ook het ophangen van nestkasten (voor vleermuizen en vogels) aan bomen en het plaatsen van insectenhotels in de genoemde “zonnige hoekjes en inhammen” sterk bijdragen aan het vergroten van de biodiversiteit van het park.

Tevens wordt geadviseerd om tijdens en na de werkzaamheden – waar mogelijk – andere typen natuurinclusieve verblijfplaatsen (voor egel, kleine marterachtigen etc.) rond de ingreepzones te realiseren (houtstapels, takkentillen, ‘marterhopen’ etc.), zodat op gestuurde wijze een maximale bijdrage wordt geleverd aan herstel en ontwikkeling van de biodiversiteit in het Noorderpark.

Literatuur

Daamen, J., 2023. *Quick scan* dunningswerkzaamheden Noorderpark te Amsterdam. Toetsing in het kader van de Wet natuurbescherming. Rapport nr. 23-022. Waardenburg Ecology, Culemborg.

https://www.amsterdam.nl. Onder andere geraadpleegd ten behoeve van muurplanten, duizendknoop, monumentaal groen. Maps Amsterdam, Gemeente Amsterdam.

NDFF. www.ndff.nl. Geraadpleegd op 14 februari 2023.

Springer, T., 2022. Amsterdamse gedragscode flora & fauna. Aanvullende voorwaarden op de Gedragscode soortbescherming voor gemeenten. Versie 1, d.d. 6 april 2022. Gemeente Amsterdam.

Van Veen, 2018. Aanvullend onderzoek vleermuizen, sperwer, bunzing, wezel en hermelijn. In het kader van de Wet natuurbescherming. Ecoresult B.V. Dordrecht.

Verhoek, L., 2021. Notitie onderzoek kleine marterachtigen Noorderpark te Amsterdam. Notitie met kenmerk 21-0070/21.05054/LevVe. Waardenburg Ecology, Culemborg.

Vliegenthart, A, 2021. Monitoring iepenpage in Amsterdam 2021. De Vlinderstichting, Wageningen.

Vliegenthart, A, 2022. Monitoring iepenpage in Amsterdam 2022. De Vlinderstichting, Wageningen.

Bijlage I Toetsingskader beschermde soorten Wet natuurbescherming (Wnb)

Algemeen

De Wnb heeft als doel het behoud van de biodiversiteit en duurzaam gebruik van de bestanddelen daarvan. De wet regelt de bescherming van Natura 2000-gebieden, van soorten planten en dieren en van houtopstanden. De bescherming van plant- en diersoorten is geregeld in 'Hoofdstuk 3 Soorten' van de Wnb. De Wnb bevat een algemene zorgplicht voor alle in het wild levende dieren en planten, beschermd of niet. Daarnaast voorziet de wet in strikte verboden die gelden voor beschermde soorten. Daarbij gaat de wet uit van het 'Nee-tenzij'-principe: schadelijke handelingen zijn verboden, tenzij dit nadrukkelijk is toegestaan. De provincies zijn in principe bevoegd gezag voor de soortenbescherming van de Wnb. Alleen bij ruimtelijke ingrepen waarmee grote nationale belangen zijn gemoeid, is het Rijk bevoegd gezag.

Deze bijlage beschrijft het wettelijk kader van de soortenbescherming voor zover relevant voor voorliggend onderzoek. De informatie in deze bijlage is deels ontleend aan de brochure 'Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen', versie 1.3. Ministerie van EZ, december 2016.

Zorgplicht

De Wnb bevat een algemene Zorgplicht voor alle in het wild levende dieren en planten. Deze Zorgplicht houdt in dat eenieder voldoende zorg in acht moet nemen voor de in het wilde levende dieren en planten, ongeacht of ze beschermd zijn. Dit betekent bijvoorbeeld dat initiatiefnemers van ruimtelijke ontwikkelingen, beheer- en onderhoudswerk en evenementen zich daaraan voorafgaand op de hoogte (laten) stellen van de aanwezige natuurwaarden en de mogelijke effecten van hun voorgenomen handelingen op deze waarden. Bij de uitvoering van die handelingen moeten negatieve gevolgen zoveel mogelijk voorkomen dan wel beperken of ongedaan gemaakt worden.

Overtreding van de Zorgplicht is niet strafbaar, maar kan door toepassing van bestuursdwang wel worden gehandhaafd.

Beschermingsregimes

De Wnb onderscheidt bij de bescherming van soorten drie beschermingsregimes: *Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn*, *Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn* en *Beschermingsregime andere soorten.* Elk beschermingsregimes kent zijn eigen verbodsbepalingen (Tabel B1). Verbodsbepalingen mogen niet overtreden worden, tenzij hiervoor een vrijstelling (een uitzondering op een wettelijk verbod) of ontheffing is verleend. De interpretatie van verbodsbepalingen verschilt per bevoegd gezag.

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn
Alle van nature in het wild levende vogels van soorten als genoemd in artikel 1 van de Vogelrichtlijn.

Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn
Soorten van de Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern en het Verdrag van Bonn met uitzondering van vogels. Vogels vallen onder Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn.

Beschermingsregime andere soorten
Soorten die vanuit nationaal oogpunt bescherming behoeven.

Bij de bescherming van vogels maken provincies en Rijk onderscheid tussen soorten met jaarrond beschermde nesten en soorten waarvan de nesten niet jaarrond beschermd zijn. Voor een aantal vogelsoorten geldt dat hun nesten jaarrond beschermd zijn, ook als de soort op het moment van de handeling geen gebruik maakt van het nest. Dit is het geval wanneer een vogelsoort jaarlijks terugkeert naar zijn nest en niet of nauwelijks in staat is om elders in zijn leefgebied een vervangend nest te vinden of te maken. Nesten van andere soorten mogen weggehaald worden indien het nest op dat moment aantoonbaar niet in gebruik is als broedlocatie. Het seizoen is hierbij niet relevant, wat ertoe doet is of het nest in gebruik is voor het broeden. De lijsten met soorten met jaarrond beschermde nestplaatsen verschillen per bevoegd gezag.

Tabel B1. Overzicht verbodsbepalingen beschermde soorten per beschermingsregime Wnb (bron: brochure 'Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen', versie 1.3. Min. van EZ, dec. 2016).

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn § 3.1 Wn	Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn § 3.2 Wn	Beschermingsregime andere soorten § 3.3 Wn
Art 3.1 lid 1 Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.	Art 3.5 lid 1 Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen	Art 3.10 lid 1a Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen
Art 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen	Art 3.5 lid 4 Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen	Art 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen
Art 3.1 lid 3 Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben	Art 3.5 lid 3 Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen	Niet van toepassing
Art 3.1 lid 4 en lid 5 Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort	Art 3.5 lid 2 Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren	Niet van toepassing
Niet van toepassing	Art 3.5 lid 5 Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen	Art 3.10 lid 1c Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen

Afwijken van verbodsbepalingen

Vrijstelling

Voor een aantal beschermde soorten en handelingen gelden vrijstellingen en is daarom geen ontheffing nodig. Vrijstellingen zijn onder andere verleend in de vorm van provinciale verordeningen en bij ministeriële regeling. In de verordening of regeling staat aangegeven voor welke verbodsbepalingen, voor welke handelingen en voor welke soorten de vrijstelling geldt. Er geldt bijvoorbeeld een vrijstelling voor een aantal algemeen voorkomende soorten amfibieën en zoogdieren bij ruimtelijke ontwikkeling en inrichting en beheer en onderhoud van gebieden.

Daarnaast gelden er vrijstellingen voor handelingen die *aantoonbaar* worden uitgevoerd op basis van een door de Minister van Economische Zaken goedgekeurde gedragscode. Het kan gaan om handelingen in het kader van bestendig beheer of onderhoud, bestendig gebruik en ruimtelijke ontwikkeling of inrichting.

Vrijgesteld zijn ook handelingen die onderdeel zijn van een beheerplan voor een Natura 2000-gebied of een programma in het kader van een programmatische aanpak, als bij de totstandkoming van het beheerplan of het programma de desbetreffende handelingen zijn getoetst aan de criteria voor afwijking van de soortenbeschermingsregimes.

Ontheffing

Voor handelingen is een ontheffing van de Wnb nodig als:

- Er geen maatregelen mogelijk zijn om het overtreden van de verbodsbepalingen te voorkomen.
- Er geen vrijstelling geldt op grond van een provinciale verordening, ministeriële regeling, gedragscode, beheerplan Natura 2000 of programmatische aanpak.

Een ontheffing wordt uitsluitend verleend als voldaan is aan elk van de volgende drie cumulatieve voorwaarden:

- Er is geen andere bevredigende oplossing voor de ingreep (andere locatie, andere werkwijze, andere planning).
- Er is sprake van een in de wet genoemd belang. De belangen verschillen per beschermingsregime. Voor de soorten die beschermd zijn onder de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn kan alleen ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de in deze richtlijnen genoemde belangen, bijvoorbeeld volksgezondheid of openbare veiligheid. Voor de soorten van het Beschermingsregime andere soorten gelden de in de Habitatrichtlijn genoemde belangen, plus een aantal aanvullende belangen, waaronder ruimtelijke ontwikkeling en bestendig beheer en onderhoud.
- De ingreep mag geen afbreuk doen aan de staat van instandhouding van de soort.

De termijn voor het behandelen van een aanvraag bedraagt 13 weken met de mogelijkheid om dit eenmalig te verlengen met 7 weken.